

COMITATUL BRAȘOV ÎN EVUL MEDIU. STUDIU DE ISTORIE ADMINISTRATIV-JURIDICĂ, DE LA CONSTITUIREA COMITATULUI PÂNĂ ÎN SECOLUL AL XV-LEA.

Dr. Cîmpeanu Liviu

Una dintre cele mai importante componente administrativ-juridice ale Universității Saxone din Transilvania, constituită din inițiativa lui Matia Corvinul la 1485, a fost comitatul sau districtul Brașov. Colonizarea viitorului comitat Brașovean a avut loc în contextul expansiunii spre Sud-Est a regatului Ungariei. La începutul secolului al XIII-lea granița regatului, din această zonă, atingea doar malul drept al Oltului¹. Ca și în celelalte regiuni de graniță, aicea au fost colonizați inițial secuii care, alături de câteva cetăți regale (Hălmăghiu, Ungra, Miclișoara, ș.a.), trebuiau să oprească năvălirile pustiitoare ale cumanilor, care s-au abătut asupra regatului începând cu secolul al XII-lea². Secuii au înaintat în depresiunea Bârsei întemeind așezări și cetăți, anterioare celor ale Cavalerilor Teutoni și care au fost găsite pe cale arheologică³.

Desăvârșirea întinderii stăpânirii regatului asupra viitorului comitat brașovean, ca și începutul colonizării germane trebuie pus în legătură cu prezența (a unei comanderii a) Ordinului Teutonic, așezat de regele Andrei al II-lea în 1211 în Țara Bârsei⁴. La insistențele papei Inocențiu al III-lea, regele i-a chemat pe Teutoni pentru *ca prin conviețuirea cu ei să se întindă regatul nostru*⁵. Așadar misiunea Teutonilor a fost aceea de a extinde granițele regatului spre sud-est dar și de a coloniza această regiune și de a organiza aicea apărarea împotriva migratorilor turanici. Prima „capitală” a Țării Bârsei a fost Feldioara, situată la extremitatea nordică a acesteia, dar în proximitatea fortificațiilor regale de pe Olt, mai sus menționate⁶. Ordinul a rămas în Țara Bârsei paisprezece ani, până la 1225, timp în care aceasta a fost colonizată cu locuitori germani, proveniți parțial din teritoriile deja colonizate din provincia

1 Francisc Killyen, *Formarea și evoluția comitatului Brașovului*, în *Studii și Articole de Istorie*, vol. VII/1965, p. 7 (în continuare: Francisc Killyen, *Formarea și evoluția...*).

2 *Ibidem*, p. 8.

3 *Ibidem*.

4 *Ibidem*, p. 7-8; Thomas Năgler, *Așezarea sașilor în Transilvania*, București, 1981, p. 185 (în continuare: *Așezarea sașilor...*).

5 *Documente privind Istoria României, C. Transilvania, veacurile XI, XII, XIII*, București, 1951, p.150 (în continuare *DIR.C.*)

6 Fr. Killyen, *op. cit.*, p. 9.

Sibiană⁷. Dovadă a activităţii colonizatoare a Cavalerilor este faptul că în 1211 regiunea donată acestora era considerată „deşartă şi nelocuită”⁸ iar la 1222 papalitatea îi îndeamnă pe locuitorii din Țara Bârsei (şi pe decanul acestora) la supunere faţă de stăpânii lor Teutoni⁹. Totuşi teritoriul era destul de slab populat fapt ce reiese dintr-un document al papei Honoriu, emis din Lateran în 12 Ianuarie 1223. Prin acest document papa îndeplineşte rugămintea Marelui Maestru al Teutonilor, Hermann de Salza, poruncindu-i episcopului de Agria, Toma să rânduiască în Țara Bârsei un decan, până când numărul de locuitori ai acestui ținut va ajunge cu ajutorul Domnului să sporească într-atâta, încât să li se poată da lor un episcop al lor (subl. n.)¹⁰.

Temându-se de putera crescândă a Cavalerilor, care au început să-şi construiască cetăţi de piatră în ciuda diplomei din 1211, prin care li se permitea să construiască doar cetăţi şi aşezări din lemn¹¹, regele i-a alungat pe Teutoni din Țara Bârsei în 1225¹², cu toate protestele repetate ale papalităţii¹³.

Colonizarea a continuat şi după alungarea Ordinului, numărul restrâns al coloniștilor sporind prin alte colonizări¹⁴ în urma cărora s-au populat cele 13 aşezări din Țara Bârsei şi Braşovul, care a dobândit chiar în prima jumătate a secolului al XIII-lea un caracter urban¹⁵. În *Catalogus Ninivensis II*, care cuprinde toate aşzările din Ungaria şi Transilvania în care Ordinul premonstratensilor avea filiale, este atestată la 1235 existenţa unei mănăstiri de maici al aceluşi ordin, în aşezarea Kron, aceasta fiind cea mai veche atestare a Braşovului¹⁶. Prezenţa unei astfel de mănăstiri demonstrează

7 G. Gündisch, *Sächsisches Leben im 13. und 14. Jahrhundert*, în *Geschichte der Deutschen auf dem Gebiete Rumäniens*, ed. C. Göllner, Bucureşti, 1979, p. 43 (în continuare: G. Gündisch, *Sächsisches Leben...*). Nu întâmplător provincia Sibiană primeşte în 1225 Andranum-ul, regele dorind prin acest privilegiu să împiedice emigrarea coloniștilor germani de la Sibiu spre teritoriul Cavalerilor Teutoni.

8 *DIR C.*, vol. I, p. 150.

9 *Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen*, vol. I (1191-1342), ed. Fr. Zimmermann şi Carl Werner, Hermannstadt, 1892, p. 28-29 (în continuare *Ub.*, numărul volumelor va fi indicat cu cifre romane); Cf. Th. Nägler, *op.cit.*, p. 195.

10 *DIR C.*, vol. I, p. 195-196.

11 *Ibidem*, p. 151.

12 Th. Nägler, *op.cit.*, p.192-194; Fr. Killyen, *op. cit.*, p. 9-10.

13 Vezi documentele papale din perioada 1225-1226, 1231-1234 în *DIR C.*, vol. I, p. 213, 214, 216, 217, 221, 223-224, 226, 245, 256-258, 272-273. Întreaga problemă şi istoriografia discutată pe larg de Harald Zimmermann, *Der Deutsche Orden im Burzenland. Eine diplomatische Untersuchung*, Köln.Weimar-Viena, 2000, *passim*.

14 Ştefan Pascu, *Voievodatul Transilvaniei*, vol. IV, p. 85 (în continuare Şt. Pascu, *Voievodatul IV*); Maja Philippi *Die Autonomie der Teile als Voraussetzung der Universitas. Beispiel Kronstädter Distrikt* în vol. *Gruppenautonomie in Siebenbürgen*, ed. Wolfgang Kessler, Köln-Viena, 1990, p. 94.

15 Fr. Killyen, *op. cit.*, p. 10-11; Maja Philippi, *Von der Gründung bis zur Erringung der Autonomie um 1500*, în vol. *Kronstadt. Eine siebenbürgische Stadtgeschichte*, [München, 1999], p. 29 (în continuare: M. Philippi, *Von der Gründung bis zur Autonomie...*).

16 Fr. Killyen, *op. cit.*, p. 10-11; Gernot Nussbächer, *Din cronici şi hrisoave*, Bucureşti, 1987, p. 25; *Historische Stätten. Siebenbürgen*, ed. Harald Roth, Stuttgart, 2003, p. 37.

caracterul urban al aşezării¹⁷, deoarece aceste lăcaşuri erau întemeiate exclusiv în mediul urban, așa cum a fost și cazul mănăstirii dominicane din Sighișoara.

La mijlocul secolului al XIII-lea coloniștii germani din împrejurimile Braşovului (de bună seamă din aşezările Țării Bârsei) formau deja o comunitate destul de puternică, atâta timp cât la 1252 se vorbea de *Saxones de Barasu*¹⁸. Se pare că aceștia nu erau încă organizați într-o formațiune administrativ-teritorială proprie care, dacă ar fi existat, ar fi fost dealtminteri atestată ca atare de document. Comitatul Braşovean este atestat prima dată abia la 1288. La acea dată regele Ladislau al IV-lea se afla în Țara Bârsei pentru a preveni o nouă și iminentă invazie a tătarilor. De la Braşov (*Braso*), desigur capitala comitatului omonim din care regele și-a făcut un veritabil punct de rezistență împotriva numeroșilor săi adversari interni și externi, emite un document pentru capitlul din Alba Iulia¹⁹.

Districtul braşovean (în document : *districtus de Brassou*) este atestat la 1331 de către regele Carol Robert într-o diplomă pentru slujitorii săi credincioși Ioan și Iacob, fii greavului Nicolae cel mare din Râşnov²⁰. Desigur în fruntea acetui district era un comite, atestat pentru prima dată la 1294 în persoana lui *Nicolaus filius Symonis, comes de Brasov*²¹. La 1327 este atestat Salomon comitele de Braşov²². La 15 ianuarie 1341: *magistri Johanni et Jacobo filiis Nicolai comitibus de Barassow et de Byztricia*²³.

Din secolul al XIV-lea și până la 1408/1412 în fruntea comitatului braşovean sunt atestați cu regularitate comiții secuiești. De la 1408/1412 dispăre din documente această demnitate²⁴. Subordonarea comitatului/districtului braşovean față de comitele secuiesc se poate explica, în opinea noastră, prin faptul că acesta din urmă era, din punct

17 Harald Roth, *Kronstadt in Siebenbürgen*, Köln-Weimar-Viena, 2010, p. 15-20, susține și ideea colonizării Țării Bârsei în a doua jumătate a sec. XII, idee sprijinită pe vagi dovezi arheologice.

18 *Ub.I*, p. 78; Cf. Fr. Killyen, *op. cit.*, p. 11.

19 *Ub.I*, p. 159; Cf. Fr. Killyen, *op. cit.*, p. 13.

20 *Ub.I*, p. 449-450.

21 Gernot Nussbächer, *Primele atestări documentare ale Braşovului în Caietele Corona*, vol II, Braşov, 2003, p. 8; Idem, *Scurt istoric al instituțiilor administrative ale Județului Braşov (Țării Bârsei)* (în continuare: *Scurt istoric...*) în *Caietele Corona*, vol. III, Braşov, 2004, p. 13; Idem, *Începuturile orașului Braşov în Caietele Corona*, vol. V, Braşov, 2006, p. 17-18.

22 Idem, *Scurt istoric*, *loc. cit.*

23 *Ibidem; Ub.*, vol I, p. 500; G. E. Müller, *Die Grafen des Kronstädter Distriktes bzw. Des Kronstädter Provinzialverbandes*, în *Archiv des Vereins für siebenbürgische Landeskunde*, vol. XLII/1925, Tom 2 și 3, p. 307-380 (revista se va cita în continuare: *Archiv...*).

24 Lista comiților începând cu 1341 la *ibidem*, p. 307-310; Gernot Nussbächer, *Scurt istoric...*, p. 13-16; G. Gündisch, *Sächsisches Leben...*, p. 43; Georg Eduard Müller, *Stühle und Distrikte als Unterteilungen der Siebnbürgisch-Deutschen Nationsuniversität 1141.1876* Sibiu, 1941, p. 10-11 (în continuare G.E. Müller, *Stühle und Distrikte...*).

de vedere geografic, cel mai apropiat reprezentant al autorităţii regale. Considerăm că germanii din Țara Bârsei (fără a putea preciza cu certitudine dacă erau organizaţi într-o unitate administrativ-teritorială proprie) au fost subordonaţi comitelui secuiesc imediat după alungarea Teutonilor, un vid de putere în această zonă fiind imposibil datorită ameninţării permanente a cumanilor şi apoi a tătarilor. Comitele secuiesc, mai ales datorită atribuţiilor sale militare, fiind cel mai potrivit pentru conducerea acestei regiuni de margine. Documente care să ateste această realitate s-au păstrat abia de la sfârşitul secolului al XIII-lea, așa cum s-a arătat mai sus.

Singurul comite al Braşovului din această perioadă care nu a fost şi comite al secuilor a fost Johann von Scharfeneck (comite între 1377-1378), castelan de Tâlmaciu²⁵. Prin această numire se pare că regele a încercat să despartă funcţia de comite secuiesc de cea a comielui de Braşov, ne mai fiind nevoie în Sud-Est de o organizare militară unică. Regele a dorit să încredinţeze toate funcţiile militare voievodului Transilvaniei²⁶. Măsura a rămas una vremelnică şi nu a putut fi pusă în practică datorită morţii regelui, comitatul braşovean ajungând după această dată, din nou, sub autoritatea comiţilor secuieşti. Aceştia reprezentau în continuare autoritatea regală în teritoriu, exercitând jurisdicţia penală, ocupându-se de problemele fiscale şi mai ales de cele militare, printre atribuţiile militare ale comitelui braşovean numărându-se şi cea de comandant al cetăţilor din teritoriu (Feldioara, Braşov [pe Tâmpa], Codlea, Prejmer şi Râşnov)²⁷. La fel ca şi în cazul Sibiului sau al Celor Două Scaune, comitele de Braşov era secondat de un vice-comite, atestat la 1370: *magistro Stephano comiti Siculorum suorum et eius vices gerenti in Brassow* (subl.n.)²⁸. Vice-comiţii sunt atestaţi la 1353, 1355, 1412 şi 1428, acei comiţi/juzi regali aleşi liber de populaţia germană locală, ca şi în cazul Sibiului.

La 1353 braşovenii primesc un important privilegiu de la regele Ludovic I, prin care obţin dreptul de a se autoadministra prin proprii dregătorii aleşi liberi dintre cetăţeni²⁹. Acest document nu desfiinţează demnitatea comitelui regal, dar îngreăşeşte autoritatea lui prin recunoaşterea autorităţilor locale în persoana comitelui

25 *Ub II*, ed. Franz Zimmermann, Carl Werner, Georg Müller, Sibiu, 1897, p. 497; G .E. Müller, *op.cit.*, p. 309; Gernot Nussbächer, *Scurt istoric...*, p. 16.

26 Fr. Killyen, *op. cit.*, p. 23.

27 *Ibidem*, p. 22.

28 *Ub II*, p. 348-349; Gernot Nussbächer, *Scurt istoric...*, p. 15; G .E. Müller, *op.cit.*, p. 309.

29 Doc. în *Ub.II*, p. 93-95; Comentariu la Fr. Killyen, *op. cit.*, p. 18.

local (*comes terrestris*) devenit ulterior jude scăunal *judex terrestris* și a villicului³⁰. Începând cu 1371 încep să fie atestați deja *iudices, iuratis cives ac seniores* din Brașov și din scaunul aferent³¹.

Ultimele mențiuni ale unui comite de Brașov sunt la 1408/1412, după care „din anul 1420, este menționată o formă de conducere colectivă a provinciei Țării Bârsei, din care făceau parte întregul magistrat orășenesc al Brașovului, juzii și reprezentanții celor patru târguri (Feldioara, Codlea, Râșnov, și Prejmer), ca și ceilalți jurați seniori ai districtului Bârsei”³². Nu se cunoaște motivul exact al încetării autorității comitelui secuiesc asupra districtului brașovean. Cazul Brașovului nu este ca cel al comitatului Mediaș, adică nu a fost scos de sub jurisdicția comitelui secuiesc printr-un privilegiu regal anume. G. E. Müller arată că autoritatea comiților secuiești asupra Brașovului s-a pierdut treptat în favoarea instituțiilor locale săsești și aduce ca argument dispariția treptată din titlul comiților a demnității de comite al Brașovului. Astfel încă de la sfârșitul secolului al XIV-lea comiții secuiești nu mai menționează de fiecare dată în titlul lor calitatea lor de comiți brașoveni iar, așa cum am arătat, după 1408/1412 renunță definitiv, conștient sau inconștient, la aceasta, în circumstanțe necunoscute³³. Totuși la 1417 este încă atestat *comitatu Brassouiensis*³⁴, fără a se putea însă preciza dacă în fruntea lui se mai afla sau nu un comite regal (adică cel secuiesc). Din același an sunt atestați regulat juzii și jurații, care de acuma par să fie în fruntea districtului. Noul district este atestat, începând cu anul 1438, în 1439, 1444, 1446, 1451, 1452, 1457³⁵, având întotdeauna în frunte pe jude, pe villic și pe jurați. La 1435 un document subliniază sinonimia dintre district și Țara Bârsei : se vorbește despre *universi et singuli Saxones disrictus seu terrae Barcza*³⁶

Aproape simultan cu ieșirea de sub autoritatea comitelui secuiesc (și de Bistrița), brașovenii primesc de la regele Sigismund, la 1422, un privilegiu special care

30 *Ibidem*; Dirk Moldt, *Deutsche Stadtrechte im Mittelalterlichen Siebenbürgen. Korporationsrechte – Sachsenspiegelrecht – Bergrecht*, Köln – Weimar – Viena, 2009, p. 82 (în continuare: D. Moldt, *Deutsche Stadtrechte...*).

31 *Ub.II*, p. 364, 1377: p. 480, 1378: p. 484, 497 1384: p. 596, 1390: 642; *Ub.III*, ed. Franz Zimmermann, Carl Werner, Georg Müller, Sibiu, 1902, p. 14: La 1391 regele Sigismund atestă îi pe Johann iudice, Jacob iurato și câțiva cives, cărora le acordă diferite privilegii.

32 Gernot Nussbächer, *Scurt istoric...*, p. 16.

33 G. E. Müller, *op.cit.*, p. 313-314.

34 *Ub.IV*, ed. Gustav Gündisch, Sibiu, 1937, p. 43.

35 *Ibidem*, V, ed. Gustav Gündisch, București, 1975, p. 13-14, 19, 155, 170, 199, 334, 348, 557-558.

36 *Ibidem*, p. 157; Cf. Șt. Pascu, *Voievodatul*, IV, p. 85: autorul constată că această sinonimie este atestată de unsprezece ori și „de câteva ori” (în 1377 și 1395) sinonimia dintre district și scaun.

le conferă acelaşi statut juridic cu cel al saşilor din Sibiu, Cele Două Scaune şi Bistriţa. La 5 Iunie 1422 se prezintă în faţa regelui, la Oradea, o delegaţie care reprezenta noua conducere a oraşului (judele şi juraţii) şi întreaga comunitate aparţinătoare de Braşov. Noua conducere orăşenească transmitea regelui că *după lungi consfătuiri şi cu acordul tuturor s-au sfătuit să se subordoneze în toate circumstanţele şi în toate întreprinderile lor legilor, drepturilor şi cutumei de care se folosesc, se bucură şi după care au foloase, credincioşii noştrii, saşii din Cele Şapte Scaune din părţile noastre transilvane. Întocmai aceleaşi legi, cutume şi drepturi vor ei* [saşii braşoveni, n.n.] *să folosească de acuma înainte şi să şi le însuşească*³⁷. Juzii, juraţii şi comunitatea braşoveană îl roagă astfel pe rege să îşi dea acordul în această privinţă. Vrând să le demonstreze bunătatea sa, regele Sigismund îşi exprimă consimţământul şi acordul asupra cererii magistratului Braşovean³⁸. Astfel districtul braşovean era pregătit din punct de vedere administrativ şi juridic pentru a deveni parte integrantă a Universităţii Saxone, în a doua jumătate a secolului al XV-lea.

Din punct de vedere geografic districtul aferent oraşului Braşov era situat în depresiunea Bârsei, la încrucişarea drumurilor comerciale principale³⁹, situaţie care a dus la dezvoltarea comerţului. În componenţa districtului se aflau treisprezece aşezări libere şi Braşovul, cu rang de *civitas*. Dintre aşezările libere, patru au dobândit rang de târguri libere (*oppidum*) şi anume : Codlea, Râşnov, Feldioara şi Prejmer⁴⁰.

37 Trad. N. După textul german din E. Wagner, *Quellen zur Geschichte der der Siebenbürger Sachsen 1191-1975*, Köln-Wien, 1976, p. 63-64. Textul latin în *Ub*. IV, p. 164-165; Cf. G. Gündisch, *Sächsisches Leben...*, p. 43.

38 E. Wagner, *op. cit.*, p. 64.

39 Şt. Pascu, *op.cit.*, p. 86.

40 G. Nussbächer, *Despre stema oraşului Braşov*, în *Caietele Corona*, vol. II, p. 17-19.

Componenţa scaunului :

Comitatul/Districtul Braşov.

Districtul Braşov sau Țara Bârsei (atestat la 1211)⁴¹

Bod/Bot (germ. Brenndorf, mag. Botfalfva/Botfalu, lat. Villa Bringonis/Botfavla)
atestat la 1368.

Braşov, atestat la 1235 (vezi supra!).

Codlea (germ. Zeiden, mag. Feketehalom, lat. Villa Cidinis/Cidinio/Cedinio) atestat
la 1377.

Cristian (germ. Neustadt in Burzenland, mag. Keresztenyfalva, lat. Villa Cristiani/
Nova Civitas) atestat la 1377.

Feldioara (germ. Marienburg, mag. Feldvar, lat. Castrum Sanctae Marie/Mergenburg)
atestat la 1240.

Ghimbav (germ. Weidenbach, mag. Vidombak, lat. Vidinbach/Vydumbal/Salkun)
atestat la 1342.

Hălchiu (germ. Heldsdorf/Heltesdorff, mag. Heltövény, lat. Villa Heltum/Hiltwin)
atestat la 1377.

Heldenburg (cetate astăzi dispărută) (lat. Castrum Helteuin/Holtuen) atestat la 1335.

Măieruş/Măgheruş/Alun (germ. Nussbach/Nusspach, mag. Szaszmagyaros/Magyaros,
lat. Villa nucis, Nosbach) atestat la 1377.

Prejmer (germ. Tartlau, mag. Prazsmar, lat. Bach Tortillou/Tortileri) atestat la 1211.

Râşnov/Roşnău (germ. Rosenau, mag. Barcarosyo/Rosnyo, lat. Villa Rosarum/
Rosnou/Rosnaw) atestat la 1331.

Rodbav (germ. Rotbach/Rotpach, mag. Szazsveresmart/Veresmart, lat. Rufa Ripa/
Rufus Mons) atestat la 1371.

Sânpetru (Germ. Petersberg/Petersdorf, mag. Barcaszentpeter/Szentpeter, lat. Sancti

41 Ernst Wagner, *Historisch-Statistisches Ortsnamenbuch für Siebenbürgen*, Köln-Viena, 1977, p. 378; Th. Nägler, *Așezarea sașilor...*, p. 280; G.E. Müller, *Stühle und Distrikte...*, p. 186; Misch Orend, *Zur Heimatfrage der Siebenbürger Sachsen. Vergleichung der siebenbürgisch-deutschen Ortsnamen mit denen des übrigen deutschen Sprachgebietes*, în: *Archiv...*, vol. XLIII/1926, Tom 2-3, p. 251-254, cu datele primelor atestări documentare și denumirile săsești ale localităților; Franz Zimmermann, *Das Archiv der Stadt Hermannstadt und der sächsischen Nation. Ein Führer durch das selbe*, Sibiu, 1901, p. 44 fără data atestărilor; Pentru ficere localitate Coriolan Suciu, *Dicționar Istoric al Localităților din Transilvania*, vol. I și II, București [1968], sub voce.

Petri/Mons Petri) atestat la 1240.

Vulcan (germ. Wolkendorf, mag. Szaszvolkany/Volkany, lat. Villa Wlkan/Wolkan) atestat la 1377.

Pe lângă aceste aşezări, magistratul oraşului Braşov a avut în subordine, din ultimii ani ai secolului al XV-lea cetatea şi domeniul Branului, primite ca zălog sau cheazăşie de la regele Vladislav al II-lea al Ungariei, în schimbul unei importante sume de bani. Subiectul acesta a fost tratat cu altă ocazie⁴².

Der Kronstädter Komitat im Mittelalter. Verwaltungs- und Rechtsgeschichtliche Studie vom die Gründung des Komitats bis den 15. Jahrhundert (Zusammenfassung)

Am Anfang des 13. Jh. reichte die Grenze des ungarischen Königreiches nur den rechten Ufer des Altflusses. Dieses Grenzgebiet war, wie jedes Grenzgebiet von den Szeklern besiedelt, die sich militärisch auf mehrere Burgen stützten. Die Szekler gründeten im Burzenland, am Ende des 12. und am Anfang des 13. Jh., mehrere Siedlungen die archäologisch gefunden wurden. Erst richtig wurde das Burzenland von den Deutschen Rittern besetzt, die 1211 von den König Andreas gerufen wurden um die Grenze des Reiches gegen die türkischen Wandervölkern zu verteidigen und nach Osten auszudehnen. Die Rittern brachten mehrere Siedler deutscher Abstammung ins Burzenland und hatten als Vorort ihrer Siedlung Marienburg. Nach knapp 14 Jahren wurde das Orden vertrieben wegen seine Selbstständigkeitstendenzen gegenüber den König (alle Ritterorden waren unter den direkten Gewalt des Papstes) und wegen mehreren Verstossen gegen die Vereinbarungen aus ihren Schenkungsurkunde von 1211: sie bauten Steinburgen und ruften deutschsprachigen Siedler aus andere Siedlungen aus Siebenbürgen in ihre Gebiete, trotz des 1211 festgestellten Verbotes. Nach die Verteilung der Rittern blieb das ziemlich dünn besiedelte Burzenland unter die Gewalt des Szeklergrafen. Das Komitat ist erst am Ende des 13. Jh. urkundlich bestätigt, und die Szeklergrafen im 14. Jh. Wir vermuten aber dass so ein strategisch-wichtiges Gebiet nicht ohne eine richtige Führung bleiben konnte und der einzige der dieses Amt bekleiden konnte war der benachbarte Szeklergraf. Kronstadt und das Burzenland blieb unter die Gewalt des Szeklergrafen bis am Anfang des 15. Jh. als in unbekanntem Umstände und am einen unbekanntem Zeitpunkt dieses Amt nicht mehr in die Urkunden Vorkommt (cca. 1410). Gleich nacher haben die lokalen, sächsischen Beamten die hermannstädtischen Freiheiten (d.h. das Andreanum) von König Sigismund bekommen (1422) und so war das Burzenland rechtlich bereit um unter die Gewalt der Sächsischen Nationsuniversität zu treten.

Am Ende haben wir eine Liste mit die 13 Gemeinden des Burzenlandes zugefügt.

⁴² Liviu Cîmpeanu, *Districtele săseşti Bistriţa şi Braşov şi jurisdicţia lor asupra Rodnei şi a Branului în secolele XV-XVII*, în *Banatica* 20/2, Reşiţa, 2010, p. 131-155, mai ales pp. 146-154.